

DOMOVINA

Izhaja 5., 15. in 25. dan vsakega meseca. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje vsakokrat po 10 kr. od garmond-vrste. Velja za celo leto 2 gld., za pol leta 1 gld., za četrt leta 50 kr. Naročnina naj se pošilja Upravništvu „Domovine“ v Celji.

Ptujske narodne razmere.

V Ptuj, meseca sušca 1894.

Slovenci napredujmo! Ta narodni klic slišiš in čitaš dan za dnevom. Ali pa tudi v resnici povsod napredujemo, o tem menda malo kdo resno premišljuje. Vsako najmanjšo pridobitev v svoji klasični pohlevnosti in hlapčevski zadovoljnosti kujemo v zvezde in z majhno drobtinico zadovoljimo se za mnogo let. Ta samohvala, pohlevnost in zadovoljnost, to vedno zaupanje v našo narodno zavest, nas je že brezštevilnokrat goljufala. Kdor pazno motri naše narodno gibanje in delovanje, je gotovo že dovolj takih iznenadenj doživel. Svojo slabo stran zakrivamo, kolikor možno in sicer tako dolgo, dokler nas že bližajoča se katastrofa ne prisili izgovoriti javno in brez ovinkov ter pokazati razmerje v pravi luči, kar pa je dostikrat že prepozno. Ako se torej na eni strani veselimo — kar je prav — svojih vapahov v tistem boju, ne dajmo se vendar na drugi strani nikdar in nikakor omamiti od tega veselja takó, da bi pozabili vseh mnogostranskih nedostatkov v našem političnem, kulturem in rodbinskem življenju. Žalibog pa je to bilo in je še jako v navadi pri nas; enkratni vspeli, mala zmaga, je čisto zadostovala, da je zazibala odločilne kroge v narodno spanje ter provzročila vsestransko mlačnost. —

Vzglede za to imamo dovolj. Prav žalosten vzgled daje nam v tem oziru tudi mesto Ptuj in njega Slovenci. Oglejmo si zato nekoliko ptujsko narodno življenje.

V našem mestu obstoji že 30 let „narodna čitalnica“, v kateri še je pred leti bilo živahno življenje, a sedaj ga ni. Imamo tudi prav lep

„Narodni dom“, doslej edini na Štajerskem. Pogoji za dostojni razvoj narodnega gibanja so tu, ali pa se tudi temu dostojno giblamo?! Pred desetimi leti še je bilo drugače. Takrat ni bilo nič več slovenskega življa v Ptuj, kakor sedaj, a kak gorostasen razloček je vendar med prej in sedaj. Kako vendar to? Takratni ptujski Slovenci bili so možje, ki so v resnici bili vneti za pravi narodov napredek, za najdražje njegove svetinje, ki so umeli, kaj znači čitalniško geslo: „Jaro in možno!“ a sedaj so se že precej izneverili tem tradicijam, kajti v našem Ptuj je zadnji čas oblastno zavlada prava „narodna“ zaspanost in mlačnost, tako, da niti ni govoriti o „jarem in možnem“ delovanju ptujskih Slovencev. To nam tudi potrjujejo naši časniki, v katerih zastoj iščeš poročila o njih delovanju; in če naletiš tudi na katero, tedaj ti je gotovo polno očitanja in jadicovanja. Umevno je tedaj, da je življenje v naši čitalnici skromno in tiho, skromno pa tudi redke čitalniške veselice, ali pa celo takšne, da se rajši o njih molči. To naj bode jaro in možno, krepko in silno??

Ali v enem oziru se ptujski Slovenci vendar odlikujejo in to — v nemškutarjenju. Vsakogar, ki v istini čuti slovenski in goreče ljubi svoj krasni materni jezik, neprijetno dirnejo, da, skrajno užalijo ti „švabski“ pogovori v slovenski hiši, v „Narodnem domu“. Ni že zameriti pri prostemu, neukemu kmetu, ako se ponša s svojim znanjem nemščine, ter to tudi kaže ob vsaki priliki, a zameriti se mora to slovenskemu olikancu. Sploh pa je sramotno za velik del naše slovenske inteligencije, da še ni spoznala, kako jo obsoja njeno res čudovito dosledno(?) ravnanje, ko na jedni strani vedno povdarja svojo neomahljivo zvestobo narodu in

jeziku, na drugi strani pa se istotako vedno dosledno poslužuje pri občevarju in v ožjem rodbinskem krogu blažene nemščine. Rodoljub, ki še gojiš neskaljeno dejansko ljubezen do mile materne besede in ki iščeš vzrokov našim zmedenim razmeram in slabemu napredku, pogledj vendar tudi nekoliko v naše socijalne odnošaje in sprevidel boš gotovo, da je tega gotovo kriva narodna nedoslednost naše inteligencije in boljših krogov. Naš narod trpi radi tega neizmerno škodo. Slovenci smo imeli in še imamo mnogo odličnjakov, ki so nam zapustili in nam dajejo sinove same odpadnike. Njih očetje hočejo biti prvoboriteli našega naroda, a njih sinovi, vzgojeni tako od svojih starišev, se ponšajo pred svetom z nemško-nacionalnimi znamenji ter čisto na najgrši način psujejo in zaničujejo očetov rod. In takšni očetje naj bi se prištevali med slovenske rodoljube, ki so svojo deco, nado narodovo, izročili tujemu molohu?!

Naši predniki ohranili so nam po neštivilnih bojih in naporih svoji najdražji svetinji, vero in jezik, a mi, njih nasledniki, častimo njih spomin z nezvestobo! Bo-li še nadalje v tolikih slovenskih domovih naša domača beseda tujka? Bo-li še v bodoče toliko olikanih Slovencev med seboj se pogovarjalo le v tujščini? Da bi že vendar enkrat spoznali vsi to sramoto ter se je otrešli, vsaj:

Najslajši pač glasovi so domači,
če smo za rodno stvar resnično vneti.
Svojina tuja domačina pači,
Zató naš jezik rodni, jezik sveti,
Ponosno zveni v koči in palači!

Dalje. V Ptuj imamo tudi posojilnico, ki, hvala Bogu, prav dobro uspeva. Lani si je postavila krasno hišo v sredini mesta, ki dela Slo-

LISTEK.

Spomin iz Hercegovine.

(Igo Kaš.)

II. Okolica bunska.

(Konec.)

In kako čudno je gledati te kroglice, kadar se pomikajo po tleh — a ni videti zakaj? Hrošči namreč ritansko z zadnjimi nogami gonijo kroglico, — da se kaj naglo tače po zemlji. Težko je uvideti, kako najde ono stran, kamor jo hoče privaljati. — Na blagajski ravnici bilo je teh trčečih kroglic, ki so dostikrat mnogo večje od hrošča, na množine. Sem ter tje so se premikale, tu treščile ob kamen, tam ob kako bilko, — ali neutrudljivi hrošč jo zavrne na drugo stran in brzo dalje.

Včasih se priklatijo babice, ktere si niso našle potrebnega gnoja, in hočejo zdaj drugi vzeti kroglico. Pri tem se vnamejo ostri in pogumni boji med neukretnimi hrošči. Porivajo se, tiskajo se na stran, čeljusti in trde oklopnice škripljejo, in druga hoče drugo odgnati. Zdaj se postavi ena na kroglico — in se pri prvem gibanju zvali na tla, zdaj odžene prava posestnica roparico v stran — in pri tem upazi tretja lep

priliko — in se odpelja z ukradeno kroglico kar najbrže na drug kraj — češ „duobus liti gaudibus tertius gaudet“.

Takih prizorov je videti vsak dan, samo, da človek prenaša pekočo solnčno vročino in da se zanima za takšne malenkosti!

Drugega življenja pa po tisti pustinji ni, le po noči se ondi pasejo ovce in koze.

V okolici bunske poljedelstvo in vrtnastvo dobro uspeva kjer imajo vode, da jo napoljujejo na polje in v vrte. Sočivje in zelenjav vseh vrst, žito, prosó in kuzuza kaj lepo izhajajo, loza, smokva in oljka obilo rodé, seveda, kjer vode ni, ondi je vse pusto, kajti poleti ni dežja v tem kraju, nego le žareče solnce in vroči suhi vetrovi vladajo.

Zato tudi divjačine ni dovolj. Nahajajo se zajec, jerebica, kamenica po brdih, lisica in jazbec nahajata tu in tam prijetnega zatišja — po gorah pa se gonita volk in medved.

Na volkove, kteri so se včasih celó priklatili do Bune, kjer so ugrabili kako privezano kozo ali privezanega oslička, se je dostikrat moralo iti na lov. Ali kar pomnim, niso nikdar ne enega zasačili, da si so cele občine z množico oboroženih lovcev po dva do tri dni po gorah lovili. Dostikrat so prilične kraje obkolili, — ali kadar so lovci s psemi došli v okrog, — o volku

ni bilo ne duha ne sluha. Po zimi, kadar pritiska glad, in je bregovje nepregazno, — morebiti je mogoče zasačiti nenasitnega roparja, ali v drugih letnih časih ga ni moči ujeti ali ubiti; preveč plena se nahaja povsodi, ker ljudje kaj brezskrbno puščajo svoje živali po brdih na paši. —

Na jugu od Bune se vije mimo cincarskega groblja proti Stolcu bela cesta med njivami in gostimi vinogradi, po katerih se nahajajo breskve, smokve in oljke. Ozka je ta dolinica, ali kaj mična. Goli ali z malim hrastičjem in gabričjem pokriti griči jo obdajajo, in po sredi teče bistra Bunica in se najde neki hudournik, ki po zimi in v pomladi bobni po svojem rovu, polnem oglajenega kamenja, po leti pa samo neke luže in mlake značijo njegovo strugo med kôpami peska in kamenja, pridrvenega iz bližnjih klanjcev.

In v južnem kotu, tik okroglega hriba, na katerem se še vidi velikanski nasip, kjer so čuvali in branili nekdanji hercegovski junaci proti sili turski, leži med sadunosnem drevjem mala vasica — Otbina — (ali Podbina), s čednimi hišicami in prijaznimi kočami.

Tu so se marsikdaj zbirali kriščani iz Domanovića, Pašaća (na Dubravi), iz Stolca in drugih krajev sosednih na pogovor, kako odstraniti jarem mohamedcev. Že v sedemnajstem stoletju so poskušali v raznih podobah, opiraje se na

vencem čast. To je edini zavod, ki stoji na trdnih nogah, vendar svojo veliko skrb za narodni napredek pokazal je s tem, da je v svojo hišo vsprejel nemškutarskega trgovca — slovenskih pač ni dobiti — ki je lepo slovensko hišo odičil s samo germanskimi napisi. Sedaj pa naj kdo reče, da niso resnica pesnikove besede: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!“

Nadalje ima tudi sedež, katoliško slovensko politično društvo „Pozor“. Lepo ime, pa kaj, da je le ime, ne pa delavno društvo. Na vsakoletnem občnem zboru voli se odbor, potem pa stvar spi zopet jedno leto. Drugod prirejajo taka društva zborovanja, na katerih se v poljudnih govorih razlagajo naše politične pravice in dolžnosti ter se tako ljudstvo budi. Ali naši „Pozorjani“ še niso čutili enake potrebe, menda za to ne, ker se Slovenci ptujskega okraja že dovolj(?) zavedajo. Vsekakor tudi zaspanost, ki zasluži ostro obsodbo! Pač pa bolje izvršuje svojo nalogo tukajšnja podružnica sv. Cirila in Metoda, ki je v zadnjih dveh letih priredila po jeden shod na kmetih. Vendar je še to vse premalo, ako hočemo doseči, da pridejo naši ljudje do pravega spoznanja, da postanejo v resnici zavedni. Zato prav iz srca želimo, da se število teh shodov pomnoži in delovanje raztegne na vso okolico.

Končno še mi je omeniti, da je v našem mestu tudi vodstvo „Slov. pevskega društva“, ki je pred leti imelo še tukaj precejšnje število izvršujočih članov, sedaj pa dostikrat komaj kvartet skupaj spravi. Uzrok je ta, ker pevci zapuščajo Ptuj, za naslednike pa se premalo skrbi. Vstrajno delovanje in požrtvovalno rodoljubje pa se žalibog pri nas pogreša.

Iz vsega tega vsakdo lahko razvidi, da sedanjí ptujski Slovenci po svoji ogromni večini — so namreč tudi častne izjeme — niso več to, kar so bili pred desetletji. O kaki narodni organizaciji v našem mestu niti govoriti ni, kar je ravno obžalovanja vredno. V čitalnici in „Narodnem domu“ ni nikakoršne privlačne sile, tudi se ne gleda na to, da bi bili v tem domu zastopani res vsi ptujski Slovenci. Seveda, na tak način ne pridemo Slovenci po južnoštajerskih mestih in trgih nikdar do svojih pravic. Nasprotniki si utrjujejo na vse možne dovoljene in nedovoljene načine svoj „nationalen Besitzstand“, mi Slovenci pa se še niti za to, kar imamo, ne brigamo. Zato pa pustimo one visokodoneče časnikarske fraze, ki nam hočejo povedati, da bo to mesto ali oni trg že skoro v naših rokah, ter se lotimo že vendar enkrat tudi dela, s katerim edino si bomo zagotovili, kar imamo in pridobili, kar smo po lastni krivdi izgubili. Te besede veljajo ne samo Slovencem v Ptuj, nego ravno tako i onim v Mariboru, v Ormožu in drugod.

Letos bo „Slov. pevsko društvo“ obhajalo desetletnico v našem mestu. Pri tej priliki posetili nas bodo gotovo v obilnem številu bratje z

svoj lastni meč in vrlo svojo puško, pregnati Turčine in izdajice, ki so jim bili najkrutejši neprijatelji. Po onih brdah so si naredili iz ostrega kamenja prostrane nasipe, ogromnim trdnjavam enake. Tu so se branili proti sovražnim napadom. Ali vseh ni bil na njihovem meču; premnoge turske vojske so naposled nadvladale.

Onega časa so se Ercegovci preseljavali na Oggersko, in pri Novem mestu dunajskem nahajamo še danes potomce onih izseljencev od Pečenja (Pötsching) do Gorištanja in Železne (Eisenstadt) ob gorovji Lajte. Neke rodovine imajo še danes imé Domanović, in neki gospod dekan tega imena mi je pričal, da je njegova rodovina, kakor mnogo drugih, prišla bila iz Ercegovine v te kraje.

Ta kos zemlje je kaj ugoden bil hajdukovanju. Na severu od Mostara se vspenjajo nepregazne planine, kojih panoge segajo z različnimi pečevitimi hrti na jug proti Nevesinju in Stolcu. Brlogi, soteske, jame dajale so dosti zavetja, in lepe, rodovitne doline vsakake hrane. In kriščani so bili dostikrat primorani hajdukovati. Kadar se je kriščan sprl s svojim muselmanskim sosedom, bilo mu je najbolje, da uteče sè svojimi, kar najbrže v gore, kajti Turci so se zbrali in brezobzirno napali njegov dvor, in cesar niso od-

vseh strani naše domovine. In kaj jim naj pokažemo tedaj, da bodo videli, da smo od l. 1886 napredovali, ko je bil tudi tukaj koncert? Morda narodni čut vsakega Slovenca žaleče nemške napise na slovenski posojilniški hiši? Ali sledove naše izborne organizacije in delavnosti? Drugod se širi narodni duh iz mesta v okolico, pri nas pa bo menda nazadnje še narobe. Sicer pa je i to težko, ker kakoršna je glava, takšni so večinoma tudi udje.

Toda bodi konec tem jeremijadam, ki pa so bile potrebne, kakor so tudi mnogokje drugod, kaj lahko bi mi kdo že zaklical s Kollárjem:

„Vendar ne toži mi več, pogled svoj obrni v bodočnost, Razvedréno okó, misli naj mračne spodi!“

Prav ima, in jaz tudi vse upanje stavim v bližnjo bodočnost ali da pridemo naprej, pogledati moramo tudi nazaj, kakor je pokojni Bleiweis rekel. Rodoljub.

Celjske novice.

(Imenovanja.) Notarski kandidat v Celji g. Leopold Vehovar imenovan je notarjem v Cirknici. — G. J. Bežan pa notarjem v Senožečih. — Gospod Jakob Požar, c. k. poštni oficijal v Celji pride za blagajničarja v Ptuj. — Okrajnim šolskim nadzornikom za brežki okraj imenovan je g. profesor M. Zavadlal. — Častitamo!

(Posojilnica v Celji), imela je dne 21. t. m. svoj redni letni občni zbor. Iz letnega zaključka smo posneli sledeče številke: Prometa je imela ta posojilnica v letu 1893 2.151.130 gl. 20 kr. Novih zadrušnikov je pristopilo 374, izstopilo pa samo 77, tako, da šteje koncem leta 1893 2668 zadrušnikov, kateri imajo vplačanih deležev 34.486 gl. Hranilnih vlog se je v letu 1893 vložilo 468.722 gl. 90 kr., vzdignilo pa 425.667 gl. 90 in znaša stanje istih koncem leta 1893 971.655 gl. 89 kr. Posojil se je v letu 1893 izposodilo 191.348 gl. 42 kr. Vrnilo pa 70.367 gl. 86 kr. in znaša stanje koncem leta 1893 821.715 gl. 87 kr. Naloženega denarja v različnih zavodih je bilo koncem leta 1893 166.358 gl. 79 kr. Čisti dobiček leta 1893 znaša 13.834 gl. 74 kr. Od istega se pridene svota po 11.300 gl. posebni rezervi, katera potem znaša 65.488 gl. 16 kr. Splošna rezerva znaša 6000 gl., tedaj obe rezervi 71.488 gl. 16 kr.

(Volitve v mestni občinski zastop celjski) vršile se bodo v mesecu aprilu. Agitatorji nasprotne stranke že sedaj nadlegujejo volilce z različnimi strašili. Kako bode volitev izpadla ni dvoma. Vendar bi mi marsikateremu poklicali v spomin aféri Schmiedl & Comp. in pa H. Windbichler. — Volilci naj bi pač pomislili, da podlaga dobremu gospodarstvu je poštenost, značajnost in delavnost; ne pa zagrizenost, sila in negatstvo. Nikakor bi ne škodovalo, da pride v

nesli, navadno so zapalili, dostikrat tudi celo sosestvo opustošili.

Česa bi begunci sebe in svoje preživeli? In jih ni osveta klicala na boj? — Po gorah so se skrivali in pri prilikah so napadali turske dvore in turska sela, plenili so in robili, morili in palili, da so se ti oltarji osvete kadili človeške krvi in odmevali vzhov in kletve.

Potem so se razpršili po brdovji, po jamah in dragih pečevitega pogorja, znajoči, da bodo prihruli Turci na nje, da spet oni osvetijo, kar se jim je zla storilo. In tako je osveta in verska nestrpljivost pustila zemljo in iztrebljavala stanovništvo. Zemlja je danes uboga, da le mučno preživi pičlo število svojih prebivalcev; ali s časom morebiti se bode poboljšalo stanje ljudsko, pomnožile se bodo šume, vinogradi, duhanova polja, vnele se bodo razne stroke obrtnijstva in kupčije — in ako vera ne bode zavirala narodni razvoj — (kaj rečem vera, nestrpljivi fanatizem je): bode Ercegovina oživela in ime jej bode: blaga Ercegovina! —

zastop par pametnih Slovencev, ki bi se brigali vravnati občinske posle tako, da bi bilo vsim prav.

(Učiteljsko društvo). Celjsko učiteljsko društvo zboruje 27. t. m. v Celji. Gornjegraško pa 1. aprila v Bočni. Ormoško učiteljsko društvo bode letos praznovalo 40letnico cesarske poroke.

(Poslopja naših javnih uradov in zavodov) so res pod vsako kritiko. O nedostatkostih prostorov c. k. sodišč v Celji smo že govorili. Nič boljše ni s prostori pri c. k. okr. glavarstvu, koder je spravljena pod streho tudi davkarija in drugi finančni uradi. Če hočeš obiskati g. c. k. okr. glavarja iti ti je skoz tri sobe, napolnjene z uradniki. Čakalnice nobene. Ker je navadno stranka primorana čakati, je človek res v pravi zadregi, kaj storiti. Tam komisarji moteni v svojem delu, ne baš razpoloženi se razgovarjati, tam stranka nevedoča kaj početi. V teh prostorih bila je v začetku stoletja „kresija“, ki je zavzemala gotovo 10krat manj uradnikov in to kar je bilo takrat dobro, morebiti tudi še danes. „Najprijetnejše“ pa je ako imaš opravilo z gospodi, ki imajo svoje pisarne na vzhodni strani na mostovži. Po zimi, ker ni čakalnice, znaš stati zunaj, da te burja preveje do kosti in si lahko poci pridobiš prehlajenje ali pa protin. Po leti ti pa vdarjajo v nos duhovi, da misliš vsaki hip se mora poroditi kolera-bacil. — Kake prostore ima davkarija oziroma urad za odmerjenje davkov, raje molčimo. Pomilujemo le uradnike, ki so primorani tamkej presedeti dan za dnevom, nam je dovolj, če pridemo vsako leto jedenkrat v te prostore. — Gimnazij se podira. In ravno sedaj, ko je osem dni počitnic, podpirajo z bruni strope, da bode mogoče še nadalje v teh „kejhah“ razlagati nauke modric. — Tukaj bi imela mestna uprava pripravnega posla, da vredi z erarom potrebno. Hvaležni bi bili gotovo vsi prizadeti. Pa kaj, ko ni časa in „windišarji“ na okopih!

(Okraj šol svet celjski) sestoji sedaj iz sledečih gg. udov: Dr. Pavl Wagner, c. k. okr. glavar, kot predsednik; Pavl Leitgeb, nadučitelj v Ločah, kot c. k. okr. šol. nadzornik; Fr. Ogradi, opat v Celji, kot zastopnik cerkve; Fil. Kodermann, nadučitelj na Frankolovem, kot zastopnik učiteljstva; zastopniki okraja so: L. Baš, c. k. notar v Celji, A. Brezovnik, učitelj v Vojniku, dr. Iv. Dečko, odvetnik v Celji, dr. L. Gregorec, kanonik v Novicerkvi, in Fr. Roblek, veleposestnik v Žalcu. — V svoji zadnji seji dne 7. t. m. imenoval je ta zastop Fr. Pušnik-a posestnika v Gorici, za kr. šol. nadzornika za šolo na Dobrni; Jan. Apoteker-ja posestnika v Šmartinu, pa za šolo v Šmartinu v Rož. dolini; ustregel prošnji kraj. šol. sveta v Št. Petru pri Žalcu, da se začetek šolskega leta preloži na Veliko noč, poprosil vis. c. k. dež. šol. svet v Gradci, da se zadeva šole v Ljubecni še enkrat preišče; napravil ternopredlog za učit. službo v Št. Jurju na juž. žel., priporočal nekatere provizorično nastavljene podučitelje (ice) v definitivno nameščenje, priporočal nekatere starostne doklade, rešil ugodno prošnjo „učit. društva za celjski in laški okraj“ glede prvega četrtka v mesecu; izrekel zahvalo gg. Faberju, graščaku na Frankolovem, M. Stallner-ju, tovarnarju in gospej Henn, poštarici v Vojniku za njih darežljivost, napram ubogim šolskim otrokom, pregledal in odobril račune nekaterih kraj. šol. svetov i. t. d.

(Pozor!) Znano je, da je modra galica proti peronospori ali strupeni rosi, nujno potrebna. Potrebo škropljenja trsa s to galico sprevidili so sedaj skoraj že vsi vinorejci, če se tudi s prva niso mogli nič kaj spoprijazniti s tem novim delom. Okrajni zastop celjski naročil je letos 6950 klg. modre galice, katero ravnokar razdeljuje občinam. Ta galica stane letos 22½ kr. klg.

(Poduk.) Dne 27. aprila t. l. dopoldne od 9tih do 12tih vršil se bode poduk o požlahnjevanji trte v Št. Jurji na južni železnici in dne 28. aprila tudi od 9tih do 12tih predpoldne v Petrovčah. Vsakomu je dovoljeno udeležiti se tega poduka in sicer brezplačno. Vinorejci in viničarji se opozarjajo, na ta poduk in pozivljajo, da se ga udeležijo v polnem številu, ker je požlahnenje trte neprecenljive važnosti.

(Perfidnost celjskih nemškutarjev.) Neko človeče, dovolilo si je napasti na tak perfiden

način narod slovenski, da je treba iskati para takemu početju. Kaka baraba, bržkone podkupljena, raztrgal je baje črno-rudeči-rumeni trak na pokopališču, na grobu umrlega župana dr. Neckermana. Celjski listič to pripoveduje na dolgo in široko in podtika dejanje Slovincem ter smeši njih versko prepričanje. Ali poznamo taka insceniranja in spominjamo le na spomenik cesarja Jožefa, ki je bil namazan in poškodovan, da bi črnili Slovence, a je preiskava nazadnje dokazala, da so to storili nemškutarji! Zakaj se ne preiskuje tudi tukaj? — Mi protestiramo, da bi na tak način žalili in hujskali ljudstvo ter ga zavajali do mržnje in strasti, samo, da bi kovali politični kapital. Mnogo nemškutarske „poštenosti“ (med katerimi Windbichlerjeva ne bode zadnja) je prišlo na dan, in tudi tukaj je mogoče, da se izve resnica. Bog je pravičen!

Spodnje-štajerske novice.

(Slovenske posojilnice l. 1893.) Št. Jakobška posojilnica v Rožu, najstarejša koroška posojilnica, je priobčila računski sklep za svoje 21. upravno leto (od 1. septembra 1892 do 1. septembra 1893). Iz njega posnamemo, da je imel ta zavod v omenjeni dobi 339.391 gld. prometa, 154 gld. čistega dobička in 10.000 gld. rezerve. — Mariborska posojilnica je že velik denarni zavod; imela je lani 1.252.595 gld. prometa in 10.618 gld. čistega dobička. Ima tudi velike združne zaklade, namreč 42.326 gld. rezervnih fondov, 11.637 gld. ustanove za dobrodelne namene in upravlja tudi Rapočevo dijaško ustanovo, ki znaša 30.886 gld. — Mlada posojilnica v Šmarji pri Jelšah izdala je račun za svoje prvo upravno leto, iz katerega z veseljem posnamemo, da si je ta zavod takoj v 1. letu dober temelj položil, kajti imel 23392 gld. prometa, napravil že 69 gld. čistega dobička in ima že 306 gld. rezervnega zaklada. — Posojilnica v Radoljici je priobčila računski sklep za tretje upravno leto, v katerem je imela 290.848 gld. prometa, 1058 gld. čistega dobička in 592 gld. rezerve. Ta posojilnica ima v nedeljo, 1. aprila občni zbor, pri katerem namerava svoja pravila v tem obziru premeniti, da bi uradnik mogel nadomestovati uda ravnateljstva.

(Zaročil se je) g. stotnik Miroslav Širca z gospodično Lori Neuda, hčerjo odvetnika na Dunaji. — Gospod stotnik je naš rojak in brat gospodu Ernestu in Josipu Širci iz Žalca. Čestitamoi!

(Tudi slovensko). Pred par dnevi vozil sem se skozi prijazen trg Št. Jurij ob j. ž. Čudno me je pretreslo, ko sem opazil nov napis „A. Kincl Einker (!) gasthof“ na krčmi ob cesti. Kaj tako vnanjost ima narodni Št. Jurij?!? Še par „gasthofov“ in par „niederlage“, pa bo Št. Jurij imel lice, kakor kak kraj v „rajhu“. — Sicer pa stvaritelju napisa „Einkergasthof“ svetujem, naj se drugičkrat ne osmeši s pomanjkljivim nemškim pravopisom. Kako že pravi basen o sraki in pavjem perji?

(Železnica) iz Poličan v Konjice, ki je že zdaj malo nesla, bode imela letos mnogo škode, ker je firma Al. in Alb. Waland v konkurzu in so opustili oplotniško steklaro. Škodo bodo trpeli prebivalci konjiškega okraja, ki je garantiral obresti.

(Pri Lučah) se kaže silna potreba, zagraditi derečo Savinjo. V ta namen je pripravljen deželni odbor dati nekaj podpore, ako tudi udeleženci store svojo dolžnost.

(Cesto iz Luč v Solčavo) so pričeli delati te dni pod vodstvom inženerja V. Čuša, rodom Slovenca s Primorskega.

(Občni zbor posojilnice v Vitanji) se bo obhajal v sredo po veliki noči, t. j. 28. marca t. l. popoldne ob 2. uri, z navadnim dnevnim redom, v posojilnični pisarni.

(Lovska taksa) se je na Štajerskem vsled sklepa deželnega zbora povišala od 3 (4) gld. na 6, oziroma na 6½ in 7 gld.

(Cena goveji živini) in prešičem je v veliko tolažbo naših živinorejcev nekoliko poskočila, kakor se nam iz raznih krajev naše domovine poroča. Dobro se že plačujejo težki voli in delavna živina. Težka živina gre posebno v

Švico, kjer imajo premalo živine, ker so jo morali radi pomanjkanja krme lani mnogo prodati.

(Volitev). V krajni šolski svet sv. Lenart pri Velikinedelji so izvoljeni starosta gospod zlatomašnik in župnik Franc Toplak za načelnika in za namestnika pa g. Anton Horvath, veleposestnik v Cvetkovcih.

(Premembe pri učiteljstvu). Podučitelj v Tepini pri Konjicah je postal g. M. Tušek, dozday podučitelj pri sv. Lorencu na k. ž; podučitelj na slovenski šoli v Konjicah g. B. Trabušinar, dozday podučitelj pri sv. Jarneju. — V pokoj je stopil g. J. Kocmut, nadučitelj v Hajdini pri Ptuj. — Nadučiteljem na Dolu imenovan je g. Fr. Stauffer, dosedaj učitelj pri sv. Katarini nad Trbovljami. — Vpokojen je g. J. Muršec, nadučitelj pri Novicerkvi pri Ptuj.

(Ljutomerski stariši in domoljubi, pozor!) Po veliki noči se odprli v Ljutomeru, v starem šolskem poslopju, kupljenem po slovenskem odpadniku, poštarju Mavritschu (okoliški rojak), s pomočjo štajerske hranilnice, slavna nemška šola, za katero so dobili učitelja — Drnjača bivšega mnogoletnega — podučitelja na slovenski šoli v Ljutomeru osebo, ki ne bode nikoli magnet ne za nemške otroke, katerih itak skoro nič ni, ne za slovenske. Kako bode s to šolo, za katero so se nemškutarji toliko trudili, sam Bog ve. Skrbi so res dosti imeli, nadlegovali so vlado in „šulferajn“ za pomoč, katero so tudi dobili. V zadnjem času so moleđovali še pri okr. šolskem svetu za nemškega nadzornika in pri škofijstvu za nemškega kateheta. Toda to se jim pa ni posrečilo. Kje pa tudi dobiti nemškega kateheta za šolo, ki se še ni otvorila, in o kateri se ne ve, koliko otrok bode imela. Sedaj se namreč začne lov na otroke. Od kod jih bodo neki vzeli? Najbrže bodo slovenske otroke iz dekliske in deške čveterorazrednice k sebi vabili. Ti otroci ne bodo radi prestopili iz čveterorazrednice v jednorazrednico, iz slovensko-nemške v samo nemško šolo. Razumnejši stariši, osobito uradniki, boljši meščani, če so tudi bolj nemškega mišljenja, že pravijo, da ostanejo njihovi otroci na sedanji šoli. Bati se je torej, da bodo nemški agitatorji rabili zvižajo in silo, da bi se rešili sramote, katera jim preti z njihovo šolo, s to „mrtvorojeno dete“. S „šulferajnom“ vred utegnejo otroke vabiti z raznimi darili, s knjigami, obleko, jedili, denarjem in z drugim. Če to ne bode pomagalo, rekli bodo s svojim Goethejem; „Folgst du nicht willig, so brauch ich Gewalt“. Od nemškutarjev odvisni stariši, viničarji, zadolženi posestniki se bodo silili, da pošljejo svoje (slovenske) otroke v nemško šolo. Zato pa opozarjamo ondotne slovenske roditelje in rodoljube, da se ne dajo plašiti pred temi nasprotniki in javno razglasijo vsak slučaj kakega novodobnega nemškega učiteljsva, ki se bodo — kakor dobro poznamo ljutomerske razmere — gotovo pripetili.

(Ljutomerski realki preti konec). Tej ustanovi ranjkega Gottweisa preti, kakor je slišati, velika krivica. Blagi domoljub je bil zapustil precejšnjo ustanovo za vzdrževanje 1. razreda realke, ki že 30 let obstoji, a ker ni bilo te svote dovolj, dodajala je za učiteljevo plačo, ki je itak siromašna, tudi tržka občina nekaj. A zdaj kroži govorica, da hoče občina svojo podporo odtegniti tej šoli. Zakaj neki? Ali ni ta šola dobra? Ali ni bolj nemška, kakor slovenska? Ali ni učitelj poštenjak in dober pedagog? Vzrok temu je menda nemška šola, edino pravo dete tržkih očetov; ta šola jih bode toliko stala, da nameravajo odtegniti podporo potrebnejši realki.

(Iz Ljutomera) se nam poroča, da se ondi snuje slovensko pevsko društvo. V nedeljo 4. t. m. se je v čitalnici predstavljala veseloigra „Klobuk“.

(Drava) je letos izredno plitva, kakor že 25 let ni bila. Pri Mariboru bi se jo lahko tu in tam prebredlo.

(Slovensko delavsko društvo v Mariboru) je imelo te dni svoje osnovalno zborovanje. Volil se je začasni odbor in so se vsprejela pravila, ki se odpošljejo v potrjenje.

(Kadetni šoli v Mariboru), ki se ondi v jeseni zopet odprli, bode poveljnik N. Cena, dozday komandant v Kartavzu blizo Olomuca.

(Vabilo) na veselico, katero priredi ormoška čitalnica, dne 1. aprila 1894 v svojih prostorih: Vspored: Majer: Tičica, moški zbor; Volarič: Pri zibeli, mešani zbor; * Deklamacija; Kocijančič: Oblaček, moški zbor z bariton in tenor samospevom; Vilhar: Ljubičica, moški zbor; Schneider: Pomlad zopet zemljo krije, moški zbor z bariton samospevom. Klobuk: Veseloigra v jednom dejanji. Vstopnina 20 kr. Začetek ½7 uri zvečer. Odbor.

Druge slovenske novice.

(Družba sv. Cirila in Metoda) je od 12. do 28. februarja prejela te-le darove. Iz zupščine velikega svojega dobrotnika dr. L. Čučka, še 1100 gld., torej v vsem 3800 gld. slavni deželni zbor kranjski je, skrbeč za slovensko šolstvo in nadaljujoč svojo plemenito delovanje v tem smislu, odločil družbi tudi za l. 1894 uprav veliko podporo 1000 gld.; sl. /no uredništvo „Slov. Naroda“ je izročilo 15. zbirko kronskih darov, nabrano od 1.—31. jan., v skupnem znesku 272 gld. 60 kr. — Pokroviteljice so postale: Sl. posojilnica v Mariboru (v drugič), ki nam je poslala za l. 1894. dovoljenega daru 100 gld., sl. možka podružnica v Kranji, ki je poslala 70 gld. meseca julija 1893. l., ostalih 30 gld. pa sedaj, in vas Št. Vid na Dolenjskem. Za zadnje imenovanih pokrovitelj in so poslali vrli Št.-Vidski rodoljubi 213 kron; darovali so pa: Več gostov v gostilni g. Kunsteka o raznih prilikah 67 kron, g. Slivnik podoba sv. Cirila in Metoda, ki se je prodala za 20 kron, gg. dr. Fr. Podobnik 16, Anton Medved 15, Ivan Čebašek 14, Vinko Slivnik 12, dež. sodn. svetnik Iv. Vencajz 10, dr. R. Repič 8, A. Kunstek 6 kron, J. Lavrič, A. Liberšar, J. Marinčič po 4 kroni, I. Klemenčič, J. Končina, A. Lesjak po 2 kroni, A. Koleša, J. Korban, J. Kremžar, A. Krašovec, J. Kristan, K. Pikel, A. Seliškar, I. Zajec po 1 krono, gospe in gospodičine: R. Eržen, I. Fortuna, R. Gorec, I. Hribar, N. Kremžar, I. Kristan po 1 krono, Z. Krsnik 2 kroni 4 v., F. Kunstek, M. Oven, K. Pikel, A. Gepič po 1 krono, več drugih 1 krono 80 v., gg. izven Št. Vidske župnije: I. Poljanec s Krke 2 kroni, A. Adamič iz Grosupljega 1 krono, I. Hočevar in I. Tihle 1 krono 16 v. in H. Povše s Krke 1 krono. — Iz g. dr. Škofičeve zupščine smo prejeli še 50 gld. Dalje so nam poklonili: Sl. posojilnica v Sinčivasi na Koroškem 20 gld., g. notar S. Pirnat v Zatičini 16 gld. 44 kr., ki sta jih nabrala g. pošiljatelj in g. Jože Škupca pri predpustni veselici v gostilni Fricevi v Zatičini od Višnjjanov, Zatičanov in Št. Vidcev; sl. posojilnica na Vrhnikih 10 gld.; sl. posojilnica v Trnjah na Koroškem 5 gld.; čg. Ivan Volk, kapelan v Škocijanu 4 gld. 37 kr., kot dar vesele družbe in čg. župni upravitelj Fr. Boncelj v Dražgošah 1 gld. 70 kr., kot vsakoletni dar tamošnjih udov družbe sv. Mohorja. — Rojaki! Da bi se nas spominjali tako požrtvovalno i drugi javni zastopi, kot se nas sl. deželni zbor kranjski, da bi nam nebesa naklonila več takih dobrotnikov, kot rajna dr. L. Čuček in dr. Škofic, da bi naše podružnice pogosteje se oglaševale kot pokroviteljice, da bi naša mesta, trgi in vasi posnemali vas Št. Vid na Dolenjskem, naši denarni zavodi pa vrlo mariborsko posojilnico, zacelili bi marsikatero rano pri našem šolstvu, rešili bi še katero stotino slovenskih otrok in jo ohranili veri, cesarju in domovini. V to pomozi Bog!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Umrla) je dne 19. t. m. v Ljubljani gospa Marija Murnikova. Narodna žena! Kdo ne bi snel spoštovanjem klobuka, ako čuje imenovati ženo, v katere srcu plamti vroča ljubezen za rod svoj?! Drobna in nežna je ženska ročica, in vendar prenaša gore, ako služi plemenitemu, za domovinsko stvar unetemu srcu. Nad koraki take plemenite žene bdi božja previdnost in kamor stopi taka žena, kamor se obrne, trosi nam božji blagoslov. Divni procvit naše „Družbe sv. Cirila in Metoda“ je po velikem delu sad ženskega rodoljubja, ženske ljubezni in ženskega navdušenja. Taka idejalna in slovensko-patriotička žena preminula je minuli torek v Ljubljani. Ime Marije Murnikove, soproge ces. svetnika je bilo tesno spojeno z razvitkom socijalnega življenja ljubljanskega v narodnem zmislu. Pri

delu za narodne in človekoljubne svrhe bila je neutrudljiva. Nje vztrajnost in nje navdušenje za blago in lepo naj bi služila kot uzor marsikateremu možu. Bila je povsodi poznana in — spoštovana. Bodi jej blag spomin! Žene slovenske! Ljubite rod svoj, kakor ga je ljubila Marija Murnikova!

(**Poduk v umnem ribarenji**) se vrši še ta mesec na Studencu pri Ljubljani, kjer vzdržuje kranjska kmetijska družba ribarsko vzgojevališče. Za ta tečaj, kakoršnega v naših deželah še ni bilo, je dalo kmetijsko ministerstvo 300 gl. podpore.

(**Odbor „Zaveze slov. učit. društev“**) zboruje dné 26. marcija t. l. v Ljubljani. Zbirališče je na kolodvoru ob 3. uri popoldne.

(**Iz Novega mesta**). Hranilnica bode začela v kratkem poslovati, ker je deželna vlada vsled dovoljenja ministerstva potrdila pravila in pravilni red. Železniška dela pri ugodnem vremenu tako dobro napredujejo, da se utegne druga proga še s 1. junijem otvoriti. — Tudi za nadaljevanje te proge v Belokrajino se že delajo prve priprave, kajti inženirji že merijo in poskušajo najti črto, po kateri bi šla.

(**Slovinci ne sovražimo nemškega jezika**), temveč le nemških politikov med Slovenci ne maramo; kajti nemški jezik ni nikjer tako razširjen kakor med Slovenci. Med Poljaki n. pr. je komaj vsak 90. človek zmožen nemščine, med Madjari še le vsak 45., med Čehi vsak 18., med Slovenci pa vsak 15., reci vsak petnajsti Slovenec zna nemško.

(**Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem**) je postalo zelo občutno. Ker so šole precej razširjene treba je veliko moči. Toda nekaj jih je smrt pobrala, nekaj jih boleha, šest jih je pa v Gradcu na obrtni šoli, kjer se uče risanja za obrtne nadaljevalne šole. Mladih moči, zlasti ženskih daje sicer ljubljansko učiteljsko precej, toda ker gredo tudi na Štajersko in Koroško, ostane jih le malo za Kranjsko.

(**Poštna hranilnica**) v jezikovnem obziru ni več tako pravična, kakor je bila prvotno, ko je celó na slovenske dopise slovensko odgovarjala. Zdaj pa zahteva, da bi se imena pošt navajala v nemškem jeziku, sicer se pa vse zmede, kakor se je n. pr. te dni pripetilo, ko je uradnik tega zavoda v Beču razlagal, da je „Krška vas“ pri Novem mestu, „Krška vas“ pa pri Krškem. Za znanje slovanskih jezikov je menda avstrijskim uradnikom malo mar, ker so se po naših srednjih šolah učili skoro vsi jeziki, le slovanski ne.

(**Za slovensko ljudsko šolstvo**) in za boljše državne ceste po Goriškem in Dolenjskem sta se v proračunskem odboru državnega zbora krepko potegnili poslanca dr. Gregorič in prof. Šuklje.

(**Nova posojilnica**) ustanovila se bode v Cirknici. Pravila so gotove in ustanovni zbor skliče se v kratkem.

(**Za vodovode**) nekaterim občinam na Notranjskem je poljedeljsko ministerstvo dovolilo dokaj visoke podpore.

(**Na Notranjskem**) je veliko pomanjkanje vode.

(**Ponarejen petdesetak**) je izročil kmet M. Lisec iz Preske pri Studencu krški davkariji. V Avstriji so v zadnjem času zasačili kacic 150 ponarejenih petdesetakov, katere je na tem spoznati, da imajo mesto besede „angenommen“ „angenommen“ in pri angelju mesto besede „gulden“ — besedo „forint“.

(**Iz kostanjeviške trtnice**) ne razpošilja vlada dosti trt mej kmete, a ondi se s trtam ne ravna preveč previdno. Ne vlagajo se namreč v dokaj hladno prst ali v sviž in to je najbrže tudi vzrok, da se rezina preveč posuši in nerada prime. Ne bi radi slišali, da bi se morali o takih nedostatkih pritoževati naši poslanci v državnem zboru, kakor je moral grof Stürk storiti glede državne trtnice na Bizeljskem.

(**Novo posojilnico**) snujejo v Kanalu na Goriškem in v Ajdovščini.

(**Slovensko učiteljsko društvo v Gorici**) se bode že posvetovalo o pripravah za veliki občni zbor slovenske učiteljske „Zveze“, ki bode letos meseca avgusta v Gorici. Po novi postavi bode 20% goriških učiteljev uživalo 600 gl., 40% 500 gl. in 40% 400 gl. letne plače, ra-

zen opravilne in službene doklade, katere slednje bodo tudi podučiteljem pripadale.

(**Za radovljiški okraj**) bode 4. aprila na Bledu uradno učiteljsko zborovanje, pri katerem se bosta tudi 2 učiteljska zastopnika v okrajni šolski svet volila.

(**O gospodarski zadrugi v Pulju**) se nam poroča, da dobro napreduje, da ima osobito ceno vino v svoji zalogi.

Druge avstrijske novice.

(**Presvetli cesar**) se je bil povrnil s potovanja domu. Angleška kraljica je bila došla v Florenco, in nemški cesar je prišel v Opatijo.

(**Slovenske sodnijske razmere je v proračunskem odboru**) državnega zbora dobro opisal goriški poslanec dr. Gregorčič. Rekel je, da najvišje sodišče izdaja na slovenske pritožbe nemške ali italijanske razsodbe; da bi pravosodno ministerstvo moralo skrbeti za to, da si vzgoji sodnih uradnikov, popolnoma večjih slovenskemu jeziku; da bi sodišča morala imeti slovenske oziroma hrvatske tiskovine za vse zadeve; da bi porotna sodišča morala biti sestavljena tako, da bi porotniki poznali slovenski oziroma hrvatski jezik; da bi se uradne ure morale nekoliko spremeniti. Pravosodni minister grof Schönborn odgovarjal je na vse te točke. Vrhovno sodišče se dosedaj še ni moglo tako urediti, ali s časoma pride tudi do tega. Vzgoja sodnih uradnikov ni strogo njegova stvar, ampak ministra za nauk in bogočastje. Skušal bode pa vendar, da se kaj stori v zmislu dr. Gregorčiča, da bodo namreč bodoči sodni uradniki imeli priliko vsposobiti se v slovenskem jeziku. Glede slovenskih in hrvatskih tiskovin je že opetovano izdal ukaze, naj si jih naroče sodišča in da jih hoče zopet opozoriti na to. Istotako je že ukazal prizivnemu sodišču v Trstu, naj skrbi za to, da bodo porotniki v Trstu, Gorici in Rovinju večji slovenskemu, odnosno hrvatskemu jeziku. Uradnih ur, da ni mogoče spremeniti.

(**V državnem zboru**) je bila proti koncu, predno so se razšli poslanci na velikonočne počitnice, huda borba, ko je šlo za privolitev začasnega proračuna za meseca april in maj. Zoper privolitev so se ostro uprli Mladočehi in Hrvati, v katerih imenu sta ostro govorila Čeh Eim in Hrvat Biankini. Prvi je koaliciji prekoval bližnjo smrt, drugi se je pritoževal nad postopanjem vladnih zastopnikov nasproti dalmatinskemu Hrvatom. Proračunski odbor je sprejel proračun, ki pride takoj po veliki noči pred celo zbornico, ki se snide 3. aprila zopet. —

(**Dunajskim županom**) je izvoljen liberalec dr. Gröbl, dosedanji drugi podžupan.

(**Šola Komenskega na Dunaju.**) — Pred leti so si dunajski Čehi zasnovali svojo osnovno šolo; šola je prenapolnjena in zdržuje se z velikimi žrtvami. Čehi so opravičeno prosili, da bi se tej šoli podelilo pravo javnosti. Ministerstvo pa je odbilo prošnjo: „Z ozirom na to, kar se je pokazalo pri nadzorovanju, in na sporočilo vsled nadzorovanj.“ Čehi veččaki utegnejo pač pojasniti, kako je vsa stvar. Če je krivda na šoli, utegne se popraviti. Sicer je pa znano že vsemu svetu, kako židovski in nemški listi hujskajo proti tej, torej samo jedni, in še to zasebni češki šoli na Dunaju.

(**Na Tirolskem**) razširjajo protiaavstrijski laški list v taki meri, da se nad to kratkovidnostjo avstrijsko celó na Bavarskem čudijo.

(**Društvo sv. Jeronima**) v Zagrebu, literarno društvo, kakor naša družba sv. Mohorja, šteje blizo 12.000 udov in ima svoj dom, ki je stal 75.000 gl. Lani je izdalo 4 knjige.

(**Hrvatska vlada**) je zopet znane svoje strune napela. Dejala je v pokoj univerznega profesorja Brestinskega, odločnega političnega nasprotnika sedaj vladajoče stranke.

(**Dalmatinski trgovci.**) Trgovci v Trpnju so soglasno sklenili, da hočejo odslej korespondirati jedino v hrvatskem jeziku. Temu sklepu so pritrtili tudi drugi dalmatinski trgovci. Kdaj jih bodo začeli posnemati slovenski trgovci? Kdaj bodo trgovci v Ljubljani sprožili misel, da se ustanovi ondi slovenska trgovska šola?

(**V ogerskem državnem zboru**) so hoteli Košutu dati domovinske pravice, kar pa ni šlo. Košut je bil leta 1848. ustajnik in obsojen na vislice, pa potem pomiloščen. V svoji nadutosti tega ni hotel sprejeti in živel v prognanstvu. Košut je dne 20. t. m. umrl v Turinu. Ogerska vlada se trudi na vse kripnje, da se umrlemu Košutu skažejo najvišje časti na državne stroške. Malo težko bode šlo, a pri Ogrih je vse mogoče.

Ogled po širnem svetu.

(**Lužiškim Srbom**) je umrl velik rodoljub, učenjak in pisatelj, namreč kanonik M. Hornik.

(**V Siciliji**) je bila ne davno še huda zima, vse polno snega. Pri nas je pa bilo tako lepo. Navadno pa na jugu nimajo zime. Torej je letos ravno nasprotno.

(**Rusija in Nemčija**) se zopet približujeta; Nemški državni zbor je sprejel trgovinsko pogodbo z Rusijo, in ruski car izkazuje prijaznosti nemškemu poslancu v Petrogradu.

(**V Belgiji**) je veliko nesporazumljenje med kraljem, ministri in bruseljskim županom.

(**Vstaja v Braziliji**) je končana, uporniki so se udali.

Dopisi.

Šmarje pri Jelšah. Naša hranilnica in posojilnica skazala je v pretečenem, to je v prvem svojem upravnem letu prometa 24127 gl. 54 kr. Pristopilo je 112 zadružnikov, ki imajo v deležih 936 gl. in sicer 425 gl. v glavnih po 25 gl. in 511 gl. v opravnih. Hranilnih vlog je bilo 10411 gl. 62 kr., vrnilo pa se jih je 1787 gl. 97 kr. Posojil se je 89 zadružnikom dalo 9697 gl. 40 kr., a vrnilo 299 gl. Čisti dobiček znaša 69 gl. 20 kr. Ta se je vsled sklepa obč. zbora združil z rez. fondom za zgube, ker ta tako pomnoženi fond znaša 82 gl. 50 kr., splošna rezerva pa 224 gl., imata torej obe rezervi skupaj 306 gl. 50 kr. — Ta v vsakem obziru povoljni vseh neovrgljivo dokaže potrebo tega zavoda za naš okraj, ga pa tudi najtopleje priporoča vsem. Vsakteri naj po močeh podpira z vlogami domačo hranilnico, da zamore posojilnica posojila vrednim in potrebnim prošnikom vstreči. Naša posojilnica je samo za šmarijski okraj ustanovljena. Le domačin zamore dobiti posojilo. Vlagajte toraj vsi vaše prihranjene denarje v domačo hranilnico, ravnajte se po nauku „pomagaj bližnjemu“ tem bolj, da je ta tukaj vaš sosed, domačin! Hranilne vloge se obrestujejo s 4½%, posojila pa dajo po 6%. Ker je naš zavod na temelju istih pravil ustanovljen, kakor so druge slovenske posojilnice, zajamčena je toraj tudi vložnikom, zadružnikom ista varnost, kakor drugod. Nikogar pa naj ne plašj tista smešnost, ki se pokaže v izgovoru: mi ni, da bi se med znanci zvedelo, koliko da vlagam, zato pa raji drugam nesem. In kam? — V nemško hranilnico v Celje. Ni to milostno sojena smešnost? — Saj tudi tukaj poznamo tajnost, tudi tukaj znamo molčati. Ni se nikomur treba bati raznašanja, saj uredujejo možje, pa ne — no, „oni že vejo kdo.“ —

Ponikva. Dolgo, dolgo Vam že nisem mogel nič kaj zanimivega poročati iz našega kraja. Večt. g. urednik, Vi veste, Ponkulani imeli smo nekdanje bralno društvo, katero se je krepko razcvitalo, in dostikrat je svet o nas kaj zvedel, toda v najlepšem cvetju padlo je drevo, društvo je razpalo. Vi imate res prav, ko priporočate bralna društva — po deželi, kajti društvo sploh in bralno pa posebno so vaščanom seljanom to, kar so ljudske šole otrokom. Jaz ne grem predaleč, ako izrazim željo, da bi povsod kjer je šola, moglo biti bralno društvo. Kakor je namreč poduka deci, ravno tako naj bi se odrasli mladeniči od izkušenih starejših v društvu učili in pripravljali za daljno borbo v življenji. — Da je to resnica, ste v Vašem cen. listu dokazovali. Imel bi še marsikaj k temu dodati pa naj bo za danes. Poročati pa Vam hočem veselo novico, da smo imeli v nedeljo v šoli kmetijsko zborovanje, ter se mi vidi, da se hoče padlo drevo zopet vzelenovati in cveteti. Bog daj, da bi tudi sadje obrodilo. Le tako naprej!

Zbralo se nas je blizu 100 posestnikov, da poslušamo govor g. J. Bele-ta o ameriki. trtah.

Najpreje predstavlja g. učit. T. Grah gosp. potovalnega učitelja. Potem nastopi g. J. Bele. Iz obširnega govora le nekaj povzamem.

Vsled izkoristenja vinogradov, kateri svoje nasadbe že brezštevilno let nosijo, posebno pa vsled strupene rose, katera je dala že tako slabim trtam zadnji udarec, začeli so tisti davati vinogradnikom le slabi in pičli pridelek, kateri tudi skromne stroške ne pokrijejo več. Vsled tega pa se je tudi veliko slabih vinogradov čisto opustilo. A največ preglavice in bujarne pa dela se naglo razširjajoča trtna uš, ktera je že veliko vinskih krajev čisto ugonobila. Bati se je toraj, da bode ista v malem času še tudi ostale vinograde napala, in potlej bi mogli dati slovo vinski pijači. Zelo pa je imenitno, da se je iznašlo sredstvo, s katerim se da proti trtni uši kljubovati in to je ameriki. trta. To trto uš ne napada in če jo tudi, ji škoditi ne more, kajti ona je proti njej neobčutna. Imamo pa dve glavni skupini ameriki. trt in to take, ktere so same grozdenske in take divje, ktere še le z našim domačim trsnim cepičem zlahkati moremo.

Na Bizeljskem se je sprvega veliko grešilo z grozdonosnim, direktnim nasadbam trt, kajti one, ako ravno so bolj rodovitne kot naše, vendar ne dajo finega vina za naš okus, v drugo pa jih tudi trtna uš pokonča.

Upirati nam se bo torej le edino na divjo amerikanko Riparijo, ktero pa bode zlahkati potreba. G. Bele nam je potem razkazoval, kako se trsnica pripravi in žvice izredujejo, dalje tudi, kako se tiste v vinogradu sadijo in cepijo. Opomnil nas je pri tem, da mora vsak že sedaj misliti na to, da si bode v vinogradu napravil čiste nasade, toraj ne pomešane sorte, kajti od prvih smemo več in boljšega vina pričakovati. Tudi v rigolanji vinogradov nas je poučeval, ter priporočal, da se nobeden teh stroškov vstrašiti ne sme, ker oni se mu že tretje leto povrnejo. Drugače pa tudi ni mislili na dobro uspevanje amerikske trte. Rigola naj se do 80 cm. globoko.

Temu skoz in skoz umljivemu in poučljivemu, 2 uri trajajočemu govoru so poslušalci pazljivo sledili, za kar je tudi žel splošno odobravanje.

Potem predlaga g. T. Grah, da naj danes udje starega bralnega društva sklenejo, ker so slučajno zbrani, da se naj predsednik poprosi, da isti zborovanje društva razpiše, pri katerem se naj bi novi ukrepi za daljši obstanek društva stavili. Ali se bode kaj storilo, to vam sedaj povedati ne vem, vendar pa vam hočem drugokrat o tem kaj več poročati. Naj še omenim, da se je pred odhodom poslušalcev več sto žvic od g. Graha med poslušalce po 3 gl. sto razprodalo. Da! In tako smo prvo zborovanje v našo korist končali, Bog daj, da bi jih več sledilo.

Ponkočan.

Iz Gornje Radgone. (Erženjak in Vračko). Gospod urednik! Čisto „narobe svet“ imate tam v Celji. Vaš gimnazijski ravnatelj „Kontschnigg“, ki je še le pred par leti spisal knjižico o slovenskih končnikih, postal je iz Savla čez noč Pavl in ž njim postali ste vi „bindišarji“ nakrat „kinezarji“. Čudna sprememba, pri vas in pri g. Petru, pri tem pa posebno, ker v tej njegovi metamorfozi je zamanj iskati tiste „slučajnosti“, katera je bila kriva, da je prišel „Kontschnigg“ kot Slovenec na svet. Res svet se suče in mi na njem. Pa ne jadikujte zaradi tega, gospod urednik, vsaj pri nas tukaj tudi ni nič drugače, še slabše je. Kar je pri vas g. Peter „Kontschnigg“, to je pri nas g. nadučitelj Erženjak, če je namreč sploh dovoljeno, malega renegata primerjati z velikim ali pa narobe. V tem se pa oba vjemata, da sta že davno slekla rojstno svojo kožo. Vsakdo bi torej mislil, da bode pri teh dveh možeh tisti stari socialni zakon imel veljavo, po katerem „gliha vkup štriha“. Pa ni res. Kajti Erženjak ima gosp. Kontschnigga morebiti prav rad, njegove slovnice, te pa za nič ne mara. Ljubša mu je nemška slovnica, katero je izdal „nemški šulferajn“ za svoje šole. In če bo izvedel, da je slovenščina po modrih naukih vašega Petra le neka vrsta kineščine, potem bode slovenske končnike in končnice še manj obrajtal, kakor sedaj. In glejte! Ravno tako, kakor Kontsch-

nigg — — —, toda ne. Kontschnigga prepustim rajše Vam ter se držim Erženjaka. Kako le pride, da gre temu ta šentana slovenščina tako težko izpod rok? Veste, njegovi roki sta bili v prejšnjih časih drugih poslov navajeni. Mož je učitelj starega kopita. S kopitom se sicer ni pečal, pač pa z iglo in škarjami. Bilo je pred kacimi 22 leti. Erženjak je sedel v svoji delavnici in nič sluteč, pridno krpal hlače, kar ga v hipu zadene usoda, da je bil pozvan na našo šolo za učitelja. To so bili blaženi stari časi. Takrat je še bilo mogoče, da je krojač učiteljeval; zahteve današnjih časov pa so drugačne in tem g. Erženjak baje ni kos. Zato pa je tudi vse njegovo delovanje to, kar je bilo poprej, — krpanje. Kaj pa krpa naš Erženjak dandanes? Iz slovenskih otrok krpa nemčurske. Posledica je, da otrok dovršivši šole ne zna prav niti nemščine niti slovenščine niti — kineščine. Pravi krojaški „Flickwerk“! Ali je pa morda res tako važno za srečo in blagor otroka, ako zna nemške pozdrave? S tem se g. Erženjak posebno trudi, pa seveda brez uspeha. Kajti otroci pozdravljajo njega in druge ljudi zjutraj z „guten Tog“ in zvečer z „gutn Murgn“. Popolnoma primerno g. Erženjaku! Nemški meščani sami majejo svoje modre glave nad takimi uspehi brezglavne Erženjakove vzgoje. Najlepše pri vsem tem pa je, da g. Erženjak sam ni nič kaj ponosen na svoje delovanje. On sam namreč priznava, da je njegova šola slaba.

Pa še neko stvar imamo tukaj, ki je tudi v prav slabih rokah. To je okrajni zastop. Njega načelnik je neki Vračko, ki hrani v svojem srcu iz neke kazenske obravnave nič kaj prijetne spomine. Stvar je sicer tudi drugim znana, a vkljub temu plešejo nekatere hlapčevske duše okoli njega, kakor pagani okoli malika. S časom bodo ti zaslepljenci že uvideli, da so Vračkotu koristi in težnje okraja in kmetov deveta briga, in da mu je le za povzdigo in slavo nemčurstva. V tem oziru ima Vračko neslavno preteklost. Bilo je pred nekaterimi leti, ko je Vračko kmete lovil za neki „Bauernbund“. Ta zveza obstala je sicer iz kmetov, pa za kmečke zadeve se ni brigala. Namen njen je bil, gojiti in razširjati misli in namene Schönererjeve. Razven Vračkota, seveda nikdo ni vedel kaj da samo ime Schönerer pomeni. Zapeljani ljudje neso vedeli, da pomeni to ime brezmejno spoštovanje do Bismarcka in Prusov in sicer preko avstrijskega domoljubja. Pri zborovanjih pel je Vračko Prusom slavo in prilepki njegovi ploskali so mu ter kričali: „Hoch Bismarck“, „hoch Deutschland“. S tem prusoljubom bil je Vračko v tako tesni zvezi, da ga je celó večkrat k sebi povabil v svoj „Bauernbund“ in pri takih prilikah dogajale so se stvari, ki so povzročile razpustitev tega društva. „Bauernbunda“ torej danes ni več, pa nekaj je od njega še ostalo, in to je ravno naš Vračko, kateri se še ni nič poboljšal. On je še vedno stari častilec Prusov. In tak mož načeluje našemu okraju? Temu možu se je izročil blagor okraja? Komur se še niso oči odprle, temu jih mora odpreti nova cesta v Ščavnico. Komu na ljubo pa je zidal Vračko to cesto? Svojemu prijatelju in privrženču na Poličkem vrhu. In kdo bode to nesrečno drago cesto plačeval? Vse tiste občine, katere nimajo od nje nobenega haska, akoravno jim je Vračko zagotavljal, da prevzame okrajni zastop celo zgradbo. Stvar se torej tako kaže, da se bodo še vsi tisti, ki Vračkota podpirajo, pozneje kesali. Če le ne bo prepozno. Prepozno pa bo kesanje takrat, kadar bo celi okraj že pokopan v dolgovih. —

Zatorej proč z Vračkotom!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Tukajšnje bralno društvo imelo je na svečnico svoj redni občni zbor, pri kojem so nas razveseljevali naši domači pevci. Po odpetih pesmi: „Plovi“, pozdravi g. predsednik lepo število navzočih ter jim v krepkej besedi razloži namen in potrebo bralnih društev. Za njim poroča g. Josip Benko, društveni tajnik in knjižničar o društvenem premoženju kakor tudi o stanju društvene knjižnice. Potem poprime besedo zopet g. predsednik spominjajoč se blagih podpornikov, č. g. Iv. Kunec, župnik, č. g. Jer. Pernat kaplan, oba tukaj, dalje g. Ant. Kupljen, beležnik v Černomlju, g. Dr. Jak. Ploj v Ptujju, g. Dr. Oton Ploj, beležnik v Gor. Radgoni, ki so v preteč. letu društvo prav hva-

levredno podpirali. Tem in tudi drugim g. podpornikom (podpornicam) izrekel je predsednik prisrčno zahvalo, katerej je društvo s krepkimi „živijo“-klici pritrdilo. Nadalje je omenil predsednik tudi veselice, koje je društvo priredilo meseca avgusta preteč. leta ter izrekel vsem, zlasti blagim g. in milim prijateljem pevcem od sv. Andraža, Kapele in Malenedelje — kakor tudi gospicam Ivanki Kralj, Miciki Cvetko in Miciki Kupljen za njih trud in blagohotno sodelovanje, najprisrčnejšo zahvalo.

V odbor voljeni so večinoma poprejšnji udje in sicer: g. Jernej Košar, predsednik, č. g. Ivan Kunec namestnik, g. Josip Benko, tajnik, Jurij Brumen, blagajnik, Fran Vaupotič, gostilničar in Jože Korošec iz Čakove, odbornika.

Društvo naročeno je za tekoče leto na 2 lepoznavska, 5 političnih, 1 gospodarski list in na „Slovansko knjižnico“; je ud slov. Matice in družbe sv. Mohorja. „Dolenjske Novice“, „Mir“ in „Pavliho“ pošiljajo podporniki.

Društvo šteje 47 rednih in 7 podpornih udov; odbor želi prvim v krasnem podučnem in kratkočasnem berilu obilno odškodnino za vplačano letnino, drugim pa izreka najtoplejšo zahvalo priporočujoč se ob enem za nadaljno naklonjenost in blagohotno podporo.

H koncu še z veseljem zabeležimo, da je našemu društvu pristopil nov ud, mlad trgovec g. Fr. Senčar. Živila zbuječnost, Bog nam pomagaj zdriniti zaspanost!

Književnost.

(Izvestja muzejskega društva za Kranjsko.)

Prvi sešitek tega leta ima sledečo zanimivo vsebino: Grobišče pri sv. Luciji blizu Tolmina (S. Rutar); Pogled na kranjska gradišča (I. Pečnik); Drobtinice iz Furlanskih arhivov (A. Koblar); Utemeljenje mesta Višnje Gore (dr. I. Mauring) in male zapisnike.

(Zabavne knjižice za slovensko mladino.)

katero izdaje Anton Kosi, učitelj v Središči, je izišel III. zvezek, ki obsega na 44 straneh dokaj primerne berila za mladino. Tu priobčene povesti, pravljice, basni, pripovedke, legende, (škoda, da pisatelj sam ni povedal pri vsakem berilu, kaj je po svoji vsebini), so prav tečna hrana za ljudsko-šolsko mladež. Isto velja o dodani zabavno-didaktični tvarini. Jezik je v tej knjižici, ki stane le 15 kr., čist in pravilen. Zato jo toplo priporočamo slovenski mladini, zlasti gg. učiteljem za šolarske knjižnice.

(Nauk slovenskim gospodarjem, kako je zboljšati rejo goveje živine.) Spisal Viljem Rohrmann, pristav dež. kmetijske šole na Grmu. Založila podružnica c. kr. kmetijske družbe v Novem Mestu 1894. Tiskal J. Krajec. Str. 51. Cena 15. kr. Ta knjižica, namenjena slovenskim kmetovalcem, nas je zelo razveselila, ker je lepo in lahko umljivo pisana, tako, da bo vsakemu koristila, kdor jo prebere, zlasti pa živinorejcem. Povod, da se je lotil pisatelj tega nauka, je nova postava o povzdigi reje goveje živine, katera postava utegne dosti pripomoči, da se bo goveja živina odslej bolje redila, kakor doslej. Knjižica je jako lična in tako cena, da si jo lahko vsakdo omisli.

(Igre in pesmi za otroška zabavišča in ljudske šole.) Uredil Ivan Mercina. Izdala in založila družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — To knjigo priporočamo prav toplo, ker je res izvrstno sestavljena in bo gotovo dobro došla učiteljem in učencem.

Zahvala

Podpisani izreka v svojem imenu s tem najtoplejšo zahvalo, za izraženo sočutje med boleznijo in mnogoštevilno udeležbo pri pogrebu svoje nepozabne sestre

Marije

s strani gg. učiteljev, uradnikov in sploh vsakega, ki je s kakim znakom ljubavi blažil mi bitko izgubo.

Zidani most, dne 14. sušca 1894.

Ferdo Breitschopf
učitelj v Borštu.

Javna zahvala.

Podpisani izrekam slavn. zavarovalnemu društvu ogrsko-francoske zavarovalnice

„Franco-Hongroise“,

katero mi je odškodnino mojega pogorelega posloplja točno in brez vsakršnega odbitka izplačalo, svojo presrečno zahvalo ter vsakemu najtopleje priporočam.

Dolnji Hotič, dne 15. marca 1894. (49) 1

Franc Končar s. r.

Franc Hribar s. r.
priča.

Avgust Kaitna s. r.
priča.

Kovač izurjen tudi v podkovanji konj se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji. — Več pove upravnistvo tega lista. (50) 1

V prodajalnico mešanega blaga
sprejme se že nekoliko izvežban

učenc ali pa ženska.

Več pove upravnistvo tega lista. (54) 1

VABILO

k

red. občnemu zboru

„Posojilnice v Šoštanji“,

ki bode

v torek dne 3. aprila 1894., ob 2. uri popoldne

v lastnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnitva.
2. Sklep o razdelitvi čistega dobička.
3. Volitev načelnitva in nadzornitva.
4. Slučajnosti.

Ko bi k temu obč. zboru ne prišlo dovoljno število udov, se vrši drugi občni zbor ravno ta dan ob 3. uri popoldne s prejšnjim dnevnim redom.

(53) 1

Ravnateljstvo.

Zahvala.

Moja mati Frančiška Bajt zavarovala se je v letu 1889. pri banki

„Slaviji“

za gl. 1000 za slučaj doživetja in smrti. Ko je v tekočem letu umrla, izplačala mi je banka „Slavija“ točno in brez odbitka vso zavarovano svoto.

Radi tega štejem si v prijetno dolžnost priporočati imenovani zavod najtopleje slavnemu občinstvu.

V Novištifti, dne 17. marca 1894.

(55) 1

Franc Bajt l. r.

Vila

dobre 1/2 ure od Celja, z lepim razgledom, salonom in kuhinjo z upravo odda se v najem,

stanovanje

z dvema posteljema odda se v Celji. — Več pove gospa M. Bratanič v Celji. (41) 2-2

Dijaki

se sprejmejo na hrano in stanovanje. — Kje, pove upravnistvo tega lista. (47) 2-2

Za vsako faro in krajno občino išče se razumna, spoštovana in denarno zanesljiva oseba kot **zakupni mož** z dobrim postranskim zaslužkom. Pismene ponudbe naj se pošiljajo pod „201.191“. Gradec, na pošti ležeče (loco). (16) 10-6

Zahvala in priporočilo.

Slavnemu p. n. občinstvu se najljubdeje zahvaljujem za dosedaj mi skazovano zaupanje in odjemanje kruha in peciva vsake vrste v pekarni na Glavnem trgu (Hauptplatz) št. 7. Ob enem se drznem udano naznanjati, da poleg te pekarnice prevzamem s 1. aprilom t. l. tudi

pekarno na Graški cesti šte. 19

(Grazer-Strasse).

Dobiti bode štirikrat vsaki dan sveže pecivo in ržen kruh.

Priporočam se tedaj cenjenim odjemateljem in slavnemu občinstvu še enkrat najtopleje z zagotovilom, da se bodem trudil postreči vedno najbolje.

V Celji, dne 25. marca 1894.

Z velespoštovanjem

Fran Edvard Vošnjak,

pekarski mojster.

(52) 3-1

Josip Lorber in dr.

c. kr. lastnik privilegij

(46) 2-2

konstrukcijska delavnica, livarna železa in kovin

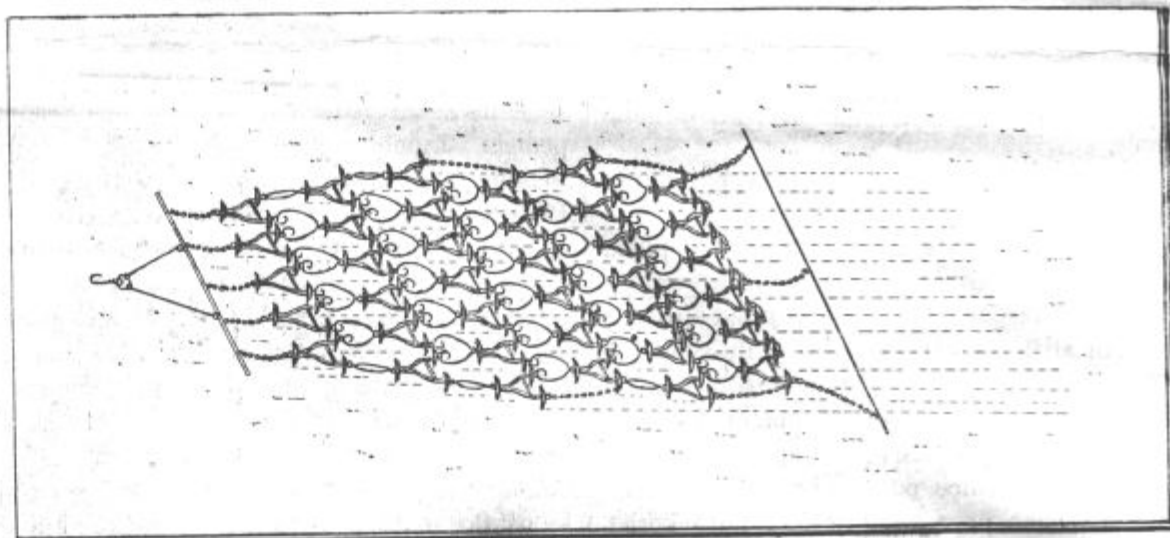
Žalec, (Štajersko).

Nijeden lastnik večjih travnikov naj se ne straši razmeroma malih stroškov, da si omisli eno naših izvrstnih

travniških verižnih bran za mah

s katerimi se dajo dohodki travnikov toliko zvišati, da se naročilni stroški brane plačajo v teku 1-2 let.

Naše travniške brane so ponajveč od kovanega železa, a zobje od dobrega trdolitega železa napravljene, one so najtrajnejše in vsled svoje dobre sostave najboljše od vseh do sedaj v trgovini se nahajajočih bran. One se zamorejo rabiti na obeh straneh in sicer po kakovosti travniških tal, ker merijo zobje na jedni branini strani 40 mm in na drugi strani 50 mm ter se vsled tega travne korenine ne morejo poškodovati.

Prožnost naših travniških bran za mah je tako popolna, da vsakršne vdolbine dobro obdela.

Z našimi travniškimi branami obdeluje v naših krajih že stotine gospodarjev in možno nam je služiti z najboljšimi spričevali o njih rabi. Vsled naših dobrih priprav pa je cena naših travniških bran za mah, katere so v drugih tovarnah veliko dražji, nezatna in sicer enovprežna travniška brana, 60 kg teška, 26 gl. in dvovprežna travniška brana, 83 kg teška, 32 gl., iz postaje Žalec.

Južno-štajerska hranilnica v Celji.

Bilanca

za peto upravno leto 1893.

Aktiva.

Pasiva.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Račun hipotečnih posojil: Stanje koncem leta 1893	1003869	22	Račun vlog: Stanje koncem leta 1893	1081798	40
„ občinskih posojil: Stanje koncem leta 1893	23237	34	„ hipotečnih obresti: Predplačila za leto 1894	6944	63
„ menjicnih posojil: Stanje koncem leta 1893	560	—	„ pro diverse: Prejemki	66	26
„ obresti: Zaostale obresti	13230	05	„ glavne rezerve: Stanje koncem leta 1893	11374	94
„ poštne hranilnice: Stanje koncem leta 1893	476	78	„ posebne rezerve: Stanje koncem leta 1893	144	—
„ vrednostnih listin: Stanje koncem leta 1893	52832	50	„ dobička in izgube: Prebitek. Čisti dobiček leta 1893	8205	13
„ inventarja: Stanje koncem leta 1893	581	72			
„ knjig in tiskovin: stanje koncem leta 1893	602	89			
„ pro diverse: Prejemki	93	72			
„ zemljišč: Vrednost zemljišča koncem leta 1893	297	84			
„ blagajne: Stanje koncem leta 1893	12751	30			
Skupaj	1108533	36	Skupaj	1108533	36

V Celji, dne 31. grudnia 1893.

Dr. Josip Vrečko l. r.
pisarniški ravnatelj.

Mihael Vošnjak l. r.
predsednik.

Janko Vavken l. r.
tajnik.

(51) 1